

c/ Corró, 10 - 08400 GRANOLLERS

Publicació per als socis i per a les entitats excursionistes

Texts:

*Jordi Icart
Josep Gargallo
Joan Mundet
Teresa Ventura
Del Llibre "Les Grands de la
Montagne" de Cristine de Colombel*

Fotografies:

*Joan Miralles
Teresa Ventura
Maure Lúis
Col. Riccardo Cassin*

Traduccions:

Teresa Ventura

Portada:

*R. Cassin
Gelera Baltoro, 1958 vessant oest
Gasherbrum IV*

L'Agrupació Excursionista de Granollers està associada a les Federacions següents:

- D'entitats excursionistes de Catalunya.
- Nacional Càmping Caravàning.
- Catalana d'espeleologia.

La finançament d'aquest butlletí és a càrrec del Capítol de Butlletí de pressupost general d'aquesta agrupació. La seva distribució és gratuïta.

Dipòsit Legal: B-3851-1976

Impressió: Gràfiques Garrell

Assessorament lingüístic:

CNL del Vallès Oriental

SLC de Granollers

Fotocomposició: Mercè Bufí

Coordinació: Alfons Garcia

Joan Mundet

Maure Luis

Francesc Roma

Teresa Ventura

EDITORIAL

6a Mostra de Cinema de Muntanya

Continuant amb les mítiques parets i els personatges que les varen aconseguir per primer cop, la sisena edició de la Mostra de Cinema de Muntanya, que organitza anualment la nostra Entitat, ha volgut dedicar enguany aquesta mostra a un dels alpinistes italians més emblemàtics i volguts dels últims temps, Riccardo Cassin.

Home de forta complexió, d'alçada mitjana, amb braços llargs i corpulents, molt humil, però destacant per sobre de tot això, la gran senzillesa que l'envolta, la mateixa que la majoria de personatges que ens han visitat.

Durant cinc dies vàrem compartir, al costat de la seva muller, les vivències i les explicacions de les seves experiències personals a la muntanya al llarg de la seva vida. Vuitanta quatre anys plens de glòria muntanyenca que han colrat el nostre convidat que, fins fa poc, l'any 1987, ha tornat a repetir l'escalada a la paret nord-oest del Piz-Badile, 50 anys després de la seva la ascensió.

Actualment i a causa d'uns problemes en els genolls, ja no escala, però no ha deixat mai de fer excursions i tresc per la muntanya, la seva gran afecció que, juntament amb el futbol televisiu, omplen els actuals moments de lleure.

La primera sessió presentada en aquesta 6a edició, mostrava un recull de diapositives que Riccardo Cassin va anomenar "Les muntanyes del món que he conegut", en les quals es podia veure tots els cims, d'arreu del món, que ell ha trepitjat; un viatge fantasmagòric per tota la geografia terràquia.

La segona sessió vàrem poder reviuir l'escalada de la primera ascensió a la paret sud del McKinley (espero Cassin). Un film molt ben fet, que explica detalladament totes les vicissituds d'aquesta mítica escalada a aquesta gran paret.

El públic, que omplia de gom a gom la sala d'actes del Museu de Granollers, va poder gaudir, un cop més, dels comentaris en viu d'un dels grans alpinistes que ha tingut la història, Riccardo Cassin, un dels nostres herois d'infantesa i que recordarem viument després del seu pas per la nostra ciutat.

VI Mostra de Cinema de Muntanya "L'última conquesta dels Alps" (RICCARDO CASSIN)

Riccardo Cassin juntament amb Anderl Heckmair són, sense dubte, els màxims representants i els únics que queden d'aquells decidits i grans escaladors dels anys 30 que es van atrevir a atacar i van vèncer les parets més famoses i llegendàries dels Alps.

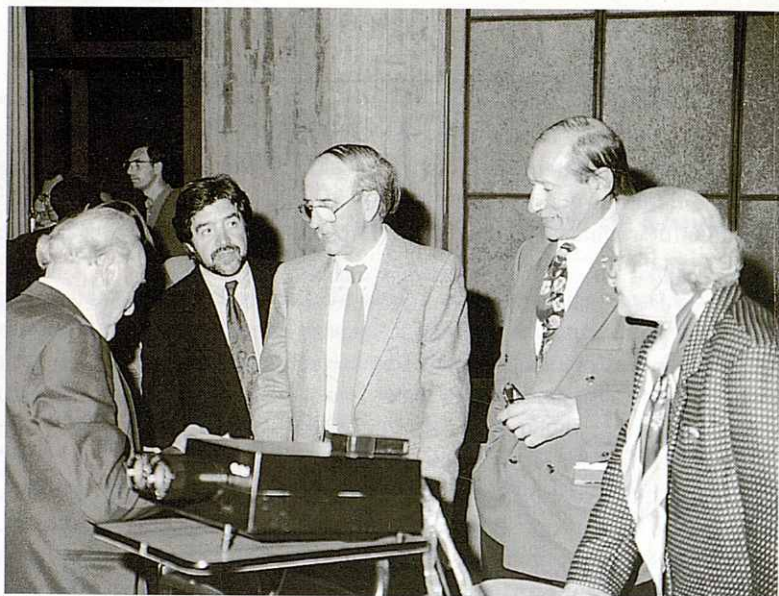
L'estiu de 1931 els germans Franz i Toni Schmid arriben a Zermatt en bicicleta des de Munic i fan la primera escalada a la paret nord del Cerví. L'estiu de 1936 Rudolf Peters i Martin Maier fan la primera ascensió de la paret nord de les Jorasses, però la seva ruta no passa per l'esperó Croz, i no mena al cim principal. A l'estiu del 1938, Anderl Heckmair juntament amb Ludwing Vörg, Fritz Kasperek i Heinrich Harrer, aconsegueix vèncer la paret Nord de l'Eiger

Riccardo Cassin, havent arribat tard per a la paret de L'Eiger aquell 1938, corre amb la decisió que li era pròpia, i juntament amb Ugo Tizzoni i Gino Esposito, cap a les Grandes Jorasses. Sense haver-les vist mai, ni tampoc el Mont-Blanc, passen la frontera pel coll del Géant i arriben al refugi Requin. Allà, sense vergonya, pregunten "on són les Grandes Jorasses", pregunta que repeteixen al refugi Leschaux. En declarar tot seguit que tenen intenció de pujar-hi, els guies es riuen d'ells. Però, passats dos dies, aquells que reien no se'n saben avenir de veure una llum a brillar allà

M. Luis

Jordi Icart, Riccardo Cassin i Teresa Ventura en la presentació de la VI Mostra de Cinema

Riccardo Cassin prepara la projecció "Les Muntanyes del món que he conegut"

dalt on encara ningú no havia estat capaç d'arribar. Cassin i els seus companys havien vençut l'esperó Walker de les Grandes Jorasses i demostrat, a més, que les tècniques que els italians practicaven per l'escalada en calcari, eren igualment bones pel granet.

Aquesta ascensió va situar sens dubte Riccardo Cassin entre els millors escaladors i alpinistes de la seva època.

De la seva llarga carrera alpinística voldríem destacar:

1934 - Tercera Ascensió a l'esperó sud de la Cima Piccolissima i les Tre Cime di Lavaredo.

1935 - Repeteix també als Dolomites, la via de Comici a Civetta. 1a a l'aresta sud de la Torre Trieste, 1a a la cara nord de la Cima Ovest di Lavaredo.

1937 - 1a a la nord-oest del Piz Badile, a les Bergell, ascensió que repetirà 50 anys després, en 1987.

1938 - 1a a l'esperó Walker de les Grandes Jorasses.

Anys després d'aquestes ascensions, són els cims de terres llunyanes els qui criden la seva atenció, i així l'Himàlaia, (Cassin és cap de l'expedició de 1958 al Gasherbrum IV, en què participa Walter Bonatti), Alaska o els Andes són els escenaris de les seves gestes. Riccardo Cassin s'ha mantingut sempre en actiu, en 1975, als 66 anys, encapçalava encara una expedició italiana al Lhotse, en la qual participava Reinhold Messner.

Comentaris de les sessions

La Mostra d'enguany dedicada a RICCARDO CASSIN va tenir dues sessions: la primera, amb el títol "LES MUNTANYES QUE HE CONEGUT", va consistir en un acurat recull de diapositives, que ell mateix anava comentant, sobre tota la seva vida dedicada a la muntanya. La segona sessió va consistir en la projecció de la pel·lícula filmada durant la seva expedició al McKinley de l'any 1961 en la qual varen aconseguir la primera ascensió per la cara sud per l'anomenat esperó Cassin.

Ambdues sessions varen estar seguides d'uns animats torns de preguntes que s'allargaren fins ben tard.

M. LUIS

L'última conquesta dels Alps

Riccardo Cassin, és un gran nom de l'alpinisme italià, i també un dels pocs alpinistes que ha assolit una carrera tan llarga i tan brillant.

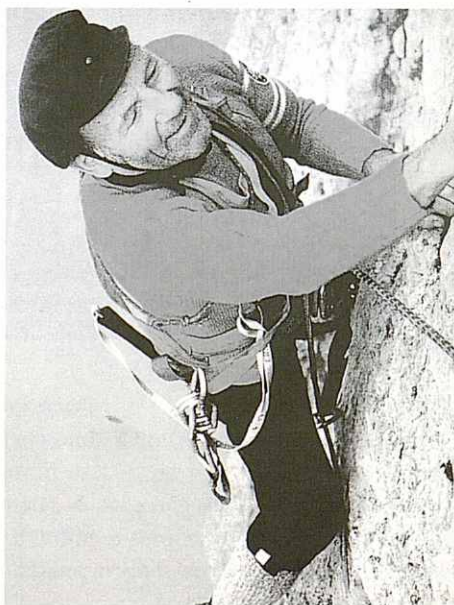
Nascut en 1909, després d'haver participat en l'última conquesta dels Alps, és encara al peu del canó en 1975 com a cap apreciat d'una expedició italiana a l'Himàlaia que es proposava vèncer la cara sud del Lhotse (8.501 m.)

Força baix però amb uns braços d'una bona llargada –i aquest és el seu secret– s'afermarà ràpidament com un grimpador sense parió. Cal dir que, en instal·lar-se a Lecco en 1928, al peu dels Grignes, funda un club juntament amb uns amics, que asolarà literalment aquest massís calcarí. Fisura rera fisura, llosa rera llosa, perfeccionen de resultes de Comici una tècnica d'escalada en calcarí ben diferent de la practicada sobre el granet dels Alps.

Sembla que per a ells això no sigui pas una finalitat en si mateixa, sinó un trampolí per assolir fites més grans. La primera que Cassin aconseguirà serà a les Tre Cime, la 3a. ascensió de l'esperó sud de la Cima Piccolissima (1934). Encara a les Dolomites, l'any següent repetirà la cèlebre via de Comici a Civetta. Suficientment segur de la seva tècnica pot alliberar-se de les lliçons del mestre i traça una primera molt bonica amb Ratti a l'aresta sud de la Torre Trieste. L'escalada es reparteix entre lliure i artificial, i es situa freqüentment a un nivell de dificultat molt alt (VI+).

Poc temps després, en assabentar-se de la presència alemanya a la cara nord de la Cima Ovest di Lavaredo, Cassin s'hi llança amb Ratti. Cal dir que ell la considera una mica seva, aquesta cara on el mateix Comici havia fet diverses temptatives sense èxit. Hi passarà dos bivacs sota la tempesta després que tota retirada fos impedida per una travessia vertiginosa. Les xemeneies de sortida, totes cobertes de cascades, no els varen pas fer recular tampoc.

Les tècniques d'escalada utilitzades aquí no ho havien estat més que en terreny calcarí fins ara, i calia preguntar-se si l'èxit seria tan terminant en roca granítica. Cassin no tarda pas a demostrar que sí, i ataca l'any 1937 amb Esposito i Ratti el formidable bastió de Piz Badile a les Bergell. Dos joves alpinistes de Côte

Via Gansan Gringuetta Meridionale. Maig 1989

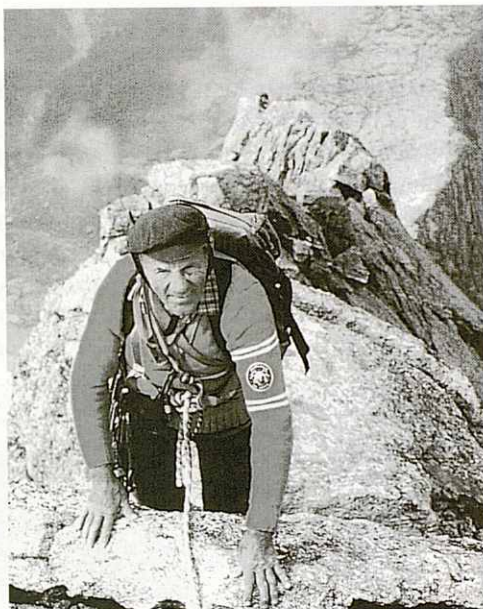
els han seguit en aquesta aventura, però en mostrar signes de cansament ben aviat, s'uniran als nostres grimpaïres de Lecco. Després de dos bivacs i els crus assalts de la tempesta, els cinc grimpaïres arribaren al cim i signaren una primera de gran bellesa, resultat d'una perfecta tècnica en escalada difícil. Les lloses nevades del Badile haurien refusat sens dubte més d'un grimpaïre. I van posar seriosament a prova els dos joves de Côme, que moriren a l'inici del descens, i conferiren així una aura més gran encara a aquesta gesta.

Ens trobem ara en 1938 i la lluita és aspra per les darreres grans cares nord dels Alps: la del Cerví, la de l'Eiger i fins i tot l'esperó central de les Grandes Jorasses han caigut. Tot alpinista té un ull posat a l'esperó Walker de les Grandes Jorasses que ja ha refusat nombroses temptatives com les de Pierre Alain, el cèlebre grimpaïre francès.

Cassin, Esposito i Tizzoni també hi pensen. És aleshores que, sense haver vist ni el Mont Blanc ni les Grandes Jorasses, decideixen atacar l'esperó Walker. Per això passen la frontera pel coll del Géant i arriben al refugi du Requin. Allà, sense vergonya, pregunten on són les Grandes Jorasses. Al refugi de Leschaux repeteixen la pregunta i provoquen les rialles dels guies presents en expressar el desig d'anar-hi. Dos dies més tard, ja no és a ells a qui toca empal·lidir. Els burletes queden astorats de veure el seu llum brillar allà on encara no havia arribat ningú. L'endemà surten al cim dins d'una crua tempesta, i per tal d'evitar el drama del Badile, decideixen bivaquejar una vegada més. La prova ja és feta: les tècniques italianes d'escalada s'adapten molt bé al granet. Aquesta primera de traçat molt bonic, ha quedat com una de les més grans vies clàssiques dels Alps.

Aquest va ser sens dubte el millor èxit de la carrera de Cassin, que el va situar a la categoria dels millors grimpadors però també dels millors alpinistes de la seva època.

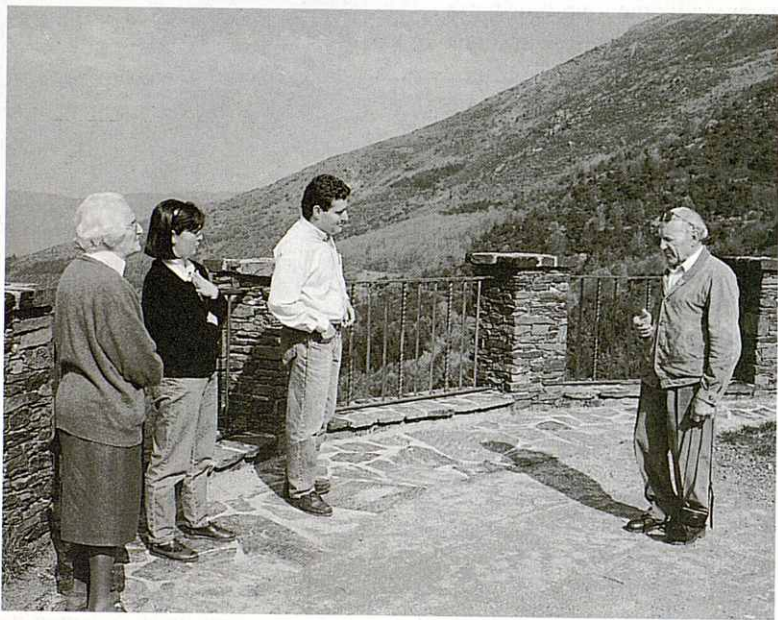
Més tard es girarà cap a l'aventura dels grans cims de terres llunyanes ja sigui a l'Himàlaia, a Alaska o als Andes. A diferència de molts alpinistes ell no s'ha allunyat mai de la muntanya i als 66 anys el trobem encara com a cap d'una expedició italiana al Lhotse, a l'Himàlaia (1975) en la qual també participava Reinhold Messner.

Cara nord est del Pizzo Badile, juliol 1987,
50 anys després de la primera, l'any 1937

Visita al Montseny

Una vegada més hem tingut la inestimable oportunitat de poder acompanyar durant unes hores un dels homes que fou figura senyera de l'alpinisme mundial. No me'n sabia fer el càrrec que aquella figura més aviat menuda, un xic encorbada i de testa alba, fos ni més ni menys que el gran Riccardo Cassin que, ranquejant però lleuger, pujava amb delit els darrers metres del turó de l'Home, acompanyat aquesta vegada per la seva esposa. El mateix que amb una tenacitat sobrehumana, amb una voluntat de ferro, per aquells ja llunyans anys trenta, forçava les més dretes i agosarades parets dels Alps.

J. Miralles

Riccardo Cassin i la seva senyora, Irma, amb Josep Gargallo i Marisol Bolsa durant la visita al Parc Natural del Montseny

– “Riccardo Cassin è un uomo come i altri” – em diu quan li vull fer entendre el que em volta pel cap.

Per descomptat, però un lloc a la primera fila de l'alpinisme, i més en aquells temps, no s'aconseguia precisament amb muntatges publicitaris o exhibicions televisives, no. Al capdavant de l'alpinisme, en els anys trenta i quaranta, només s'hi arribava per camins no gens planers: a còpia de moltes hores i dies de bregar perduts dins immenses i espantoses parets, al límit de les possibilitats i molts cops lluitant

només per a sobreviure...

Uns rampells de boira s'enganxen a la muntanya quan iniciem la davallada fins a submergir-nos dins el verd fresc i clar de les fagedes que fa poc s'han vestit de fulla. Breu visita a Sant Marçal i a Santa Fe on podem gaudir a més de l'interessant audiovisual "El Montseny i les seves quatre estacions". No triga a fer-se l'hora de dinar.

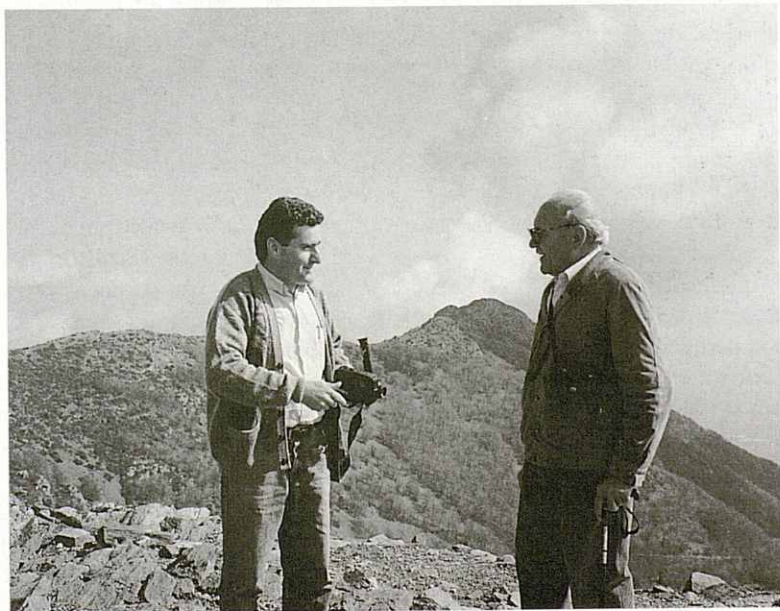
Si no fos pel genoll del nostre il·lustre convidat, -ai! els anys no perdonen ningú- alguna bona excursió hauríem fet, ja que no semblen pas pesar-li encara massa els seus vuitanta-dos anys.

Llàstima que el dia, malgrat poder considerar-se bó, sigui tan humit i encalitzat que les panoràmiques, a voltes tan i tan extenses des d'aquesta talaia, es limitin als encontorns més propers. Com és ja cada cop més habitual el fum i la boirina no ens deixen veure gaire més enllà del peu de la muntanya.

Tanmateix no hem estat pas privats de passar unes quantes hores apartats del terrible brogit i aparatós tràfec que, com la més peremptòria de les necessitats, omple els nostres pobles i ciutats. I Riccardo Cassin ho va agrair.

Al Monseny, el set de maig de 1993

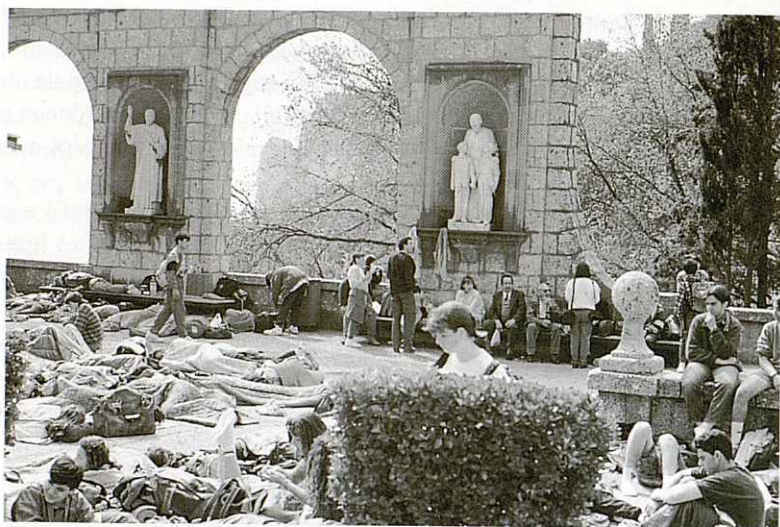
Josep Gargallo i Costa

J. Miralles

Dalt del turó de l'Home, al fons, les Agudes

Visita a Montserrat

T. Ventura

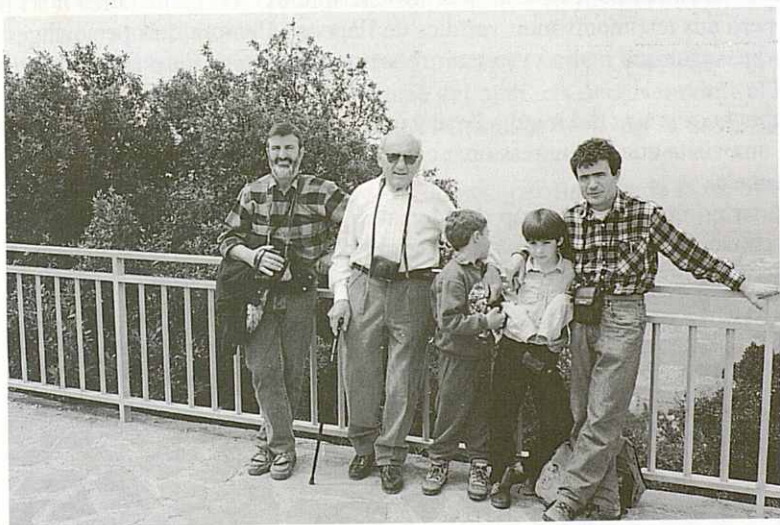
A l'arribada a Montserrat, ens trobem un munt d'excursionistes que han fet una marxa des de Barcelona

Avui és un dia, per a nosaltres, molt especial. Amuntegats dalt del telefèric que ens puja des del monestir de Montserrat a Sant Joan, ningú no s'imagina qui és aquell vellet que ve amb nosaltres.

Quan el cremallera s'atura a dalt, la gent baixa però s'encanta a l'estació o bé entrem tot seguit al bar de la miranda però Riccardo Cassin, sense aturar-se, surt del brogit i ens pregunta cap a on, i enfilem immediatament el camí de Sant Jeroni. El nostre il·lustre personatge no para de mirar amunt i avall d'aquesta muntanya màgica que ell ja havia visitat cap allà els anys 60 i de la qual va tenir l'ocasió d'escalar la Gorra Frígia. Tot fent camí palpa les pedres, s'atura quan veu cordades progressant per alguna d'aquelles sense fi d'agulles i parets, fa moltes fotografies, etc. Avancem a poc a poc perquè, des de fa cosa d'un any, té problemes en un genoll, sembla que és cosa d'artrosi, i camina ajudat d'un bastó. Com que veiem que pateix una mica li demanem si vol tornar enrera i donar per finalitzada l'excursió. Immediatament entenem que quasi l'hem ofès. És tota una llarga vida fent muntanya i moltíssimes vegades fins a límits extrems i, en conseqüència, sap patir quan cal fer-ho. Mentre caminem anem fent comentaris ben distesos del que ens envolta: Gorra Frígia, la Prenyada, la Panxa del Bisbe, l'Elefant, els Flautats, el Cavall, etc., fins que arribem al Mirador, dalt del qual aprofitem per ganyipar una mica i reposar un xic tot gaudint de la panoràmica que ens envolta. Quan reprenem el camí de retorn ens sorprenen els dos nens que ens acompanyen, un de 9 anys i un altre de 7 els quals no paren de fer preguntes a Riccardo Cassin sobre la pel·lícula que vàrem veure ahir de l'ascensió al

McKinley per l'esperó obert per l'expedició que ell encapçalava a l'any 1961. Pel que es veu els han frapat molt les bellíssimes imatges polars de les geleres, dels cims, dels animals, dels pobles i dels esquimals. És un fet que trobem ben curiós perquè normalment els nens d'aquesta edat acostumem a avorrir-se i fins it tot adormir-se quan veuen pel·lícules i reportatges de muntanya.

Mentre anem fent el camí de retorn cap al monestir ens creuem amb dos escaladors i Cassin s'hi atura al davant, els saluda i els revisa el material d'escalada que porten mentre en fa algun comentari amb ells. Quan reprenem el camí, a mi que m'he quedat a l'últim, m'aturen i pregunten. Oi que és Cassin? Sí, éll, Riccardo Cassin els responc. Em diuen que ahir van ser a Granollers veient la pel·lícula del McKinley i que avui, en veure aquell senyor gran per allà que mirava a tot el seu voltant i que feia fotografies, van pensar que podia ser ell. Finalment arribem a la plaça del monestir, atapeïda de gent, i després d'una curta visita a l'interior del monestir, en sortim, gairebé fugint, atabalats de tanta aglomeració de gent. Enyorem, altra volta, la pau i la tranquil·litat de la muntanya.

J. Miralles

Cassin al mirador de Sant Jeroni

Mentre els homes i alguns vaitets de la nostra comitiva pujaven a St. Joan amb el funicular per fer una caminada, la resta ens vàrem quedar a baix amb l'Irma, a qui no convenen gaire els canvis bruscs d'alçada. Per aquest motiu, aquest any la pujada es va fer en cotxe fins a Montserrat per tal d'evitar que l'aeri la pugués trasbalsar.

Vàrem ensopegar que havia arribat aquella matinada a Montserrat un munt de caminadors que venien de Barcelona a peu, i que a aquelles hores estaven estirats per damunt de tota la plaça, ficats als sacs de dormir, i reposant de la pallisa de la caminada. Va ser un gran esclat de coloraines, a la plegada que una visió molt especial, la

d'arribar al capdamunt de les escales, treure el cap a la plaça, i veure-la tota coberta de "cucs" vermells, blaus, verds,... uns arrupits, d'altres ben estirats... Si a això hi afegim la gernació que habitualment s'aplega a Montserrat el dissabte, el resultat en són un moviment, una vitalitat i diversitat que fins i tot Irma Cassin va manifestar que li havia agradat de conèixer. "No m'agraden les aglomeracions de gent, deia, però estic contenta d'haver pogut veure tot això".

Vàrem haver de fer una petita cua per pujar a veure la Moreneta, però hi havia tantes coses per mirar i comentar, que la veritat és que va passar l'estona sense que ens n'adonéssim.

La visita al museu va resultar també molt interessant. Irma Cassin anava demanant el significat dels títols d'alguns quadres que no entenia, es va mostrar satisfeta de descobrir-ne de diversos autors italians, i fos com fos, per tots i cada un va tenir bé un comentari, bé un elogi, una crítica... Vàrem reconèixer que tenia raó quan va manifestar que, en la seva opinió, tots aquells quadres que representaven la Sagrada Família, o qualsevol de les escenes de les Escriptures, són grans obres d'art pel seu treball, però uns testimonis molt verídics de l'època i l'entorn dels personatges representats, que segur que mai no van tenir robes ni palaus com aquests on els artistes els pinten.

Finalment, a la una del migdia, l'escolania, i amb ella, el violai, van posar el punt i final a una visita que va impressionar considerablement alhora que va satisfer la nostra convidada.

El dinar en una fonda a prop de Monistrol, es va convertir, una vegada més, en hora de conversa llarga i distesa, que ens va fer descobrir molta de la picardia i saviesa acumulades per Riccardo Cassin al llarg de la seva vida plena d'experiències.

J. Miralles

Durant la visita al Monestir, Riccardo Cassin i la seva senyora Irma

Visita a l'Agrupació

Continuant el costum de fer conèixer el nostre centre als convidats de les Mostres, dissabte a la tarda Irma i Riccardo Cassin van participar en el berenar familiar a la sala d'esbarjo.

Prèviament, però, se'ls va fer lliurament del quadre amb la fotografia del Montseny, i Riccardo Cassin va signar al llibre d'Honor de l'AEG. També van mirar el munt de fotografies dels convidats de les anteriors Mostres, sobre la majoria dels quals va tenir un comentari o altre a fer:

De *Kurt Diemberger*, "no he conegut mai ningú que pogués menjar tant!"

De *Jurek Kukuczka*, "no s'ho mereixia, acabar així"

D'*Andry Kauffman*, rient, "aquest és un dels americans de l'expedició al Hidden Peak que venien a afartar-se al nostre campament!"

D'*Anderl Heckmair*, en veure'l dret entre Jordi Icart, Heinz Pokorski i en Jordi Pons, "guaiteu quin aire més solemne i marcial"

Un cop acabat el berenar sopar, ben entrat el vespre, arribà l'hora dels comiats.

L'endemà, diumenge, al voltat de les onze del matí, els deixàvem dins el recinte de sortides internacionals de l'aeroport del Prat, satisfets de la seva estada a Granollers.

I amb aquest acte, com diríem alguns, es donava per finalitzada la 6a Mostra de Cinema de Muntanya: Riccardo Cassin.

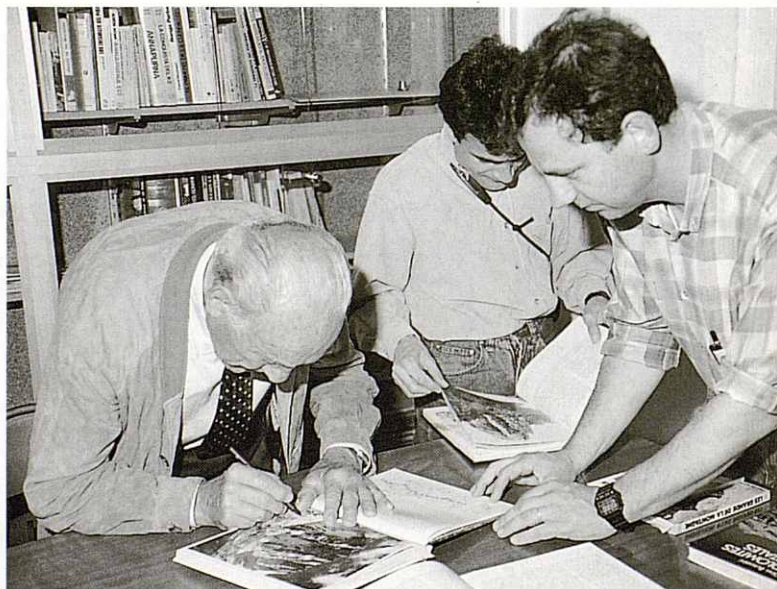
M. LUIS

Visita a la Biblioteca de l'Agrupació

M. Lluís

Mirant les fotografies d'anteriors Mostres de Cinema

M. Lluís

Durant la seva visita, signa al Llibre d'Honor de l'Agrupació i diversos exemplars de les seves escalades

M. LUIS

Liurament d'un record de la seva estada entre nosaltres

M. LUIS

Per acabar la seva visita a l'Agrupació, s'organitza un senzill berenar-sopar

